

De broedseizoenen 2007 en 2008 van de Purperreiger *Ardea purpurea* in Nederland

Aquarel: Hans Peeters.

Broedgegevens die voor zich spreken en waarvan geen bijzonderheden zijn te vermelden, zijn niet opgenomen.

Friesland

De gegevens zijn beschikbaar gesteld door J. Postma (Sovon). De Oude Venen schijnen door de Purperreiger geheel verlaten te zijn. De belangrijkste broedgebieden in deze provincie zijn nu De Deelen (R. Kleefstra) en Brandemeer. Wat Brandemeer betreft, J. van der Winden schatte in 2006 het aantal broedparen hoger dan opgegeven werd (zie vorig verslag: *het Vogeljaar* 55(4) 2007). Zijn vermoeden is juist gebleken. In het broedseizoen van 2007 zijn twee territoria vastgesteld. Een telling na het broedseizoen leverde echter vijf nesten op. In

Henk van der Kooij

In 1980 is een start gemaakt met het publiceren van verslagen over het broedseizoen van de Purperreiger in *het Vogeljaar*. Aanvankelijk verscheen jaarlijks een verslag. De laatste jaren is het gebruikelijk geworden de verslagen van twee jaren te combineren. Dit is het 23e verslag. Het jaar 2007 lijkt wat het aantal kolonies en het aantal broedparen betreft sterk op 2006. In 2008 waren echter opmerkelijke verschuivingen te zien en het begin van 2009 gaf het geheim van de hoogwaterzone bij De Wieden prijs! Verder is zowel in 2007 als in 2008 een aantal Purperreigers uitgerust met zenders. Dat leverde al veel boeiende informatie op over deze prachtige schepselen. Tabel 1 geeft het overzicht van nesten in de Nederlandse kolonies. Niet alles is in detail besproken in dit artikel.

2008 is ook geprobeerd de nestplekken na het broedseizoen uit te kammen, maar door hoog water en hoog riet is dit niet gelukt (tellers waren G. Hof & A. Worst).

De Wieden

De schattingen voor de hoogwaterzone waren: 26 nesten in 2006 en 35 nesten in het seizoen 2007. Verspreid over vijf locaties waren er in 2007 verder nog minimaal 21 nesten. In het verslag over de broedseizoenen 2005 en 2006 (*het Vogeljaar* 55 (4) 2007) moest nog opgemerkt worden: 'Onbekend zijn de aantallen in de hoogwaterzone. Daar

worden wel veel af- en aanvliegende Purperreigers gezien, zodat ook daar een hoger aantal broedparen niet uit te sluiten is'. Het citaat geldt ook voor 2007, maar niet voor 2008! Op 2 januari 2009 bezocht Ronnie Veldkamp over het ijs de hoogwaterzone en hij telde 62 nesten in de kolonie. Op 3 januari hebben Ronnie en ik de inventarisatie van de kolonie in de hoogwaterzone voltooid. Wij vonden nog tachtig nesten, waaronder één oud nest van een Blauwe Reiger. In totaal dus 141 nesten! Ronnie Veldkamp kopte naar aanleiding van de totaalinventarisatie: 'Telling nesten in de hoogwaterzone-noord in De Wieden overtreft stoutste verwachtingen'. De kolonie was als volgt

samengesteld: 39 nesten Blauwe Reiger, 27 nesten Lepelaar en 75 (!) nesten Purperreiger. Het kan zijn dat er ook enkele paren Grote Zilverreigers in de kolonie hebben gebroed, maar dat kon door ons niet worden vastgesteld. Een schitterende gemengde kolonie. Vrijwel alle Nederlandse kolonies van de Purperreiger herbergen alleen Purperreigers. Hier broedden de Purperreigers dus te midden van Blauwe Reigers en Lepelaars. Uit het gevonden aantal van 75 nesten van de Purperreiger blijkt opnieuw dat alleen het tellen van af- en aanvliegende vogels van een kolonie tot een forse onderschatting leidt. Bij voorgaande tellingen hier kon men echter niet anders.

	2005	2006	2007	2008
Friesland				
Oude Venen	1	1	0	0
De Deelen	13	6	4	9
Brandemeer	1	2	5	4
Lindevallei	1	1	0	0
Oosterschar	1	2	0	2-3
Overijssel				
De Weerribben	0	1	0	0
De Wieden	min. 41	min. 52	min. 56	105
Zwarte Meer	5	5	5	2
Noord-Holland				
Naardermeer	74	72	63	44
Botshol	-	1	-	-
Waterleidingplas	6	12	14	16-20
Breukeleveensche Plas	30	38	35	30
Utrecht				
Kameriksche Nessen	0	14	14	29
Zuid-Holland				
Nieuwkoop	132	120	124	125
Ameide	157	174	180-190	150-160
Kinderdijk	73	86	116	113
Arkel	16	22	29	25
Leerdam	-	+	+	4
Slidrechtsche Biesbosch	6	18	11	14
Incidenteel*	-	6	3	2-5
Totaal circa	610	680	720	690

*Incidenteel (de vraag is of de Boezem van Brakel nog hieronder valt): 2006: 2-3 (?) nesten in de Boezem van Brakel (J. van der Winden), drie paar in wilgenstruweel langs de Linge-oever bij Heukelum (A. Mörzer Bruyns, Staatsbosbeheer); 2007: één paar bij Rottige Meente (J. Postma), enkele paren in de Boezem van Brakel; 2008: twee tot vijf paar in de Boezem van Brakel, vastgesteld op basis van rondvliegende vogels (J. van der Winden).

Tabel 1 - Overzicht van het aantal nesten in de kolonies, gerangschikt naar provincie. De totalen zijn afgerond op tientallen (zie voor berekening de tekst bij Discussie).

Purperreiger.

Foto: Bas de Bruijn.

De kolonie is erg ontoegankelijk en kan alleen goed bereikt worden wanneer er ijs ligt. De takkennesten, op een gemiddelde hoogte van 64 cm, lagen allemaal in Grauwe Wilgen die in het water staan. Een telling van de nesten vanuit een vliegtuig zal in een gebied als dit altijd een onderschatting opleveren. Een telling tijdens een vorstperiode over het ijs is de enige optie. Het nadeel is dan echter dat de wat oudere purperreigerjongen regelmatig hun takkennest stuk lopen. Het resultaat van vijftien nesten moet dan ook als een minimum worden beschouwd. Dit gegeven heeft natuurlijk ook gevolgen voor onder andere de totaalschattingen voor 2005 en 2006.

Het is aannemelijk dat de groei van de kolonie in de hoogwaterzone ten koste is gegaan van de oudere broedgebieden in de omgeving zoals bijvoorbeeld het Zwarte Meer. Voor de hele Kop van Overijssel geldt dat het de Purperreiger hier goed gaat: zeker meer dan honderd broedparen in 2008. Dat zal ook in 2007 wel het geval geweest zijn.

Naardermeer

In 2007 kon de vliegtuigtelling pas op 8 juli gerealiseerd worden. In totaal werden 63 nesten ingetekend,

iets minder dan in 2006. De telling van 26 juni 2008 verliep teleurstellend: slechts 44 nesten werden gezien. Dat is bijna 40% minder dan in 2007. Hoewel de luchtelling niet optimaal verliep, kon niet anders geconcludeerd worden dan dat de kolonie door een onbekende oorzaak fors teruggelopen was. Zo bedroeg het aantal nesten in enkele stroken waterriet op het Grote Meer in 2007 dertig nesten en in 2008 werden tweeëntwintig nesten gevonden. In een relatief grote vestiging in waterriet aan de rand van het Grote Meer telden we in 2007 twaalf en in 2008 zeven nesten.

Verder kwamen er ook in 2007 en in 2008 nog verscheidene kleine vestigingen verspreid over het gebied voor (W.J.R. de Wijs).

Waterleidingplas

Rombout de Wijs zag op 8 juli 2007 vanuit het vliegtuig, verspreid langs de dijk, in totaal veertien nesten. Op 16 mei 2008 bezocht Jan van der Winden de kolonie. Hij schreef: 'De nesten drijven eigenlijk op riet en lisdodde boven 50 cm diep water. Ik telde in een hoofd-nederzetting tien nesten met eieren en nog één à twee nieuwe platjes en bij een satellietvestiging was één nest met twee eieren en twee platjes. Maar ik heb niet alles bezocht dus wellicht zit er meer'. Helaas... Rombout de Wijs nam op 26 juni vanuit het vliegtuig slechts één nest met grote jongen en mogelijk nog drie andere nesten waar. Op 27 juni constateerde Jan van der Winden dat veel nesten door predatie door een Vos waren verloren gegaan. Hij schatte de kolonie op zestien à twintig nesten.

Breukeleveensche Plas

Deze kolonie was in 2007 en in 2008 de Nederlandse kolonie met gemiddeld de hoogste

Jonge Purperreigers.

Foto: Bas de Bruijn.

Tellers Christiaan Boer (links) en Marcel van Houweling bij de purperreigerkolonie in de Sliedrechtsche Biesbosch. Achter de slibvlakte ligt het wilgenstruweel waarin de nesten van Purperreigers zaten, 9 juli 2008.
Foto: H. van der Kooij.

nestligging. In beide jaren lagen relatief veel nesten in Zwarte Elzen op een hoogte van zeven meter of hoger. De broedresultaten waren in beide jaren goed. In dit stukje past een persoonlijke noot. Het was in 1991 dat Piet Bakker mij attenderde op deze kolonie en mij er gegevens over verschafte. Van die tijd dateert ons contact. Heel wat keren hebben wij samen de kolonie geteld. Altijd mocht ik van zijn roeiboten gebruikmaken om de kolonie te bezoeken. Helaas voor mij zijn Piet en zijn vrouw in 2007 verhuisd naar Maartensdijk en zijn de boten verkocht. We zeggen daarom hier Piet hartelijk dank voor het aanleveren van gegevens, voor het goede contact en voor het fijne gebruik van zijn roeiboot.

Kameriksche Nessen

Op 11 juni 2007 werden 's ochtends slechts zes nesten geteld in de kolonie. Wim Wansinck van Natuurmonumenten vertelde me echter dat er iets zuidelijker ook Purperreigers broedden. Later die dag heb ik dat gedeelte ook bezocht en inderdaad in een wilgenrand zaten nog acht nesten. Hiermee kwam het totaal op veertien nesten, evenveel als in 2006. De vraag of hier bijvoorbeeld ook in 2005 Purperreigers hebben gebroed is helaas

niet te beantwoorden.

Op 11 juni 2008 leverde de inventarisatie van de hoofdvestiging twintig nesten op. De iets zuidelijker gelegen wilgenhoek had negen nesten. In totaal 29 nesten. Dat is een verrassend aantal en een record voor de Kameriksche Nessen. De reigers in de nevenvestiging waren duidelijk later begonnen met broeden. In de hoofdvestiging zaten op 11 juni op de meeste nesten jongen, terwijl er in de nevenvestiging in zeven nesten alleen eieren waren te zien. Het kan zijn dat deze kolonie heeft geprofiteerd van de vele regens. Op veel plekken stond er in de zomer zo'n 10 cm water tussen de elzen en onder de wilgen, zodat het geheel prachtig drassig was.

Nieuwkoopse Plassen

Evenals in vorige jaren kwamen er in 2007 en in 2008 Purperreigers tot broeden bij Noorden in De Pot en op de Bleijgaten en in het zuiden langs de Oude Vaart. In 2006 werden de Bleijgaten door middel van balken aan het begin van het broedseizoen voor het eerst geheel afgesloten. De Purperreiger heeft dit enorm gewaardeerd: gelijk lag in 2006 het aantal nesten beduidend hoger en in 2007 en in 2008 heeft de overloop van De Pot naar de Bleijgaten zich sterk doorgezet:

Kolonie	2004	2005	2006	2007	2008
De Pot	81	82	60	33	14
Bleijgaten	3	4	20	51	64
Totaal	84	86	80	84	78

Tabel 2 - Overzicht van aantallen nesten bij Noorden - Nieuwkoopse Plassen.

Het aantal nesten in De Pot – jarenlang het broedgebied van West-Europa – bereikte in 2008 een historisch dieptepunt. Het aantal nesten op de Bleijgaten was verbaasd: dacht ik in 2007 dat met 51 nesten de kleine struweeleilandjes vrijwel helemaal vol zaten, in 2008 kwamen er zelfs 64 paren tot broeden! Deze opmerkelijke ontwikkeling is eenvoudig te duiden: de Purperreiger verkiest massaal te nestelen op enkele meters hoogte in struweel zonder aanwezigheid van de Vos in plaats van te moeten broeden in hoge Elzen met aanwezigheid van de Vos.

In 2007 bedroeg het aantal nesten langs de Oude Vaart veertig (H. van der Kooij & W. Wansinck). Het aantal was daarmee gelijk aan dat van 2006. In 2008 werden hier zelfs 47 nesten geteld. Tijdens de inventarisatie op 11 juni waren de vogels onrustig. Nader onderzoek leverde de waarschijnlijke oorzaak op: in het graslandperceel naast de kolonie vonden we uitwerpselen van de Vos. Navragen bevestigde onze waarnemingen. Regelmatig waren er Vossen gezien in de weilanden grenzend aan de kolonie! Het recordaantal nesten is daarom zeer opmerkelijk. Alhoewel, het verleden heeft verscheidene keren laten zien dat ook de Purperreiger plaatstrouw is.

Aan het einde van het broedseizoen is deze kolonie nog een keer bezocht en wel op 27 augustus (H. van der Kooij, W. Wansinck). Aan de rand van de kolonie werd een recent gepredeerde Purperreiger met twee kleine vossekeutels gevonden. In de hoofdvesting werden vijf preda-

tieplekken geconstateerd.

Samenvattend: de Purperreiger broedde in 2008 vooral in struweel op enkele kleine eilandjes en in een langgerekt perceel met onder andere wilgenstruwelen langs de Oude Vaart. Het totaal aantal nesten in het plassengebied (Tabel 2) is stabiel te noemen. Zorg is er over het steeds meer geconcentreerder broeden van deze Rode-Lijstsoort in het plassengebied. Daarmee is de soort kwetsbaarder geworden. En dan is er nog de aanwezigheid van de Vos in het zuiden.

Ameide

De telploeg (R. van Beek, R. den Breejen, G. Dekker, R. Garskamp, N. Koppelaar, M. Poot, G. Vroegindewij, J. van der Winden & H. Zantinge) vond op 13 juni 2007 168 nesten in het rietland, iets minder dan in 2006. Echter hier is niet alles mee gezegd. In 2008 werden nesten gevonden in moerasbos met aanwijzingen dat ze hier ook in 2007 hebben gezeten. Daarom is het totaal van 2007 op 180-190 paar gesteld waarvan tien tot twintig in moerasbos (N. Koppelaar, J. van der Winden). De verplaatsing van rietland naar moerasbos heeft zich in 2008 voortgezet. De inventarisatie (R. van Beek, H. Blom, G. Dekker, R. Garskamp, N. Koppelaar, J. van der Mark, G. Vroegindewij & C. Zantinge) is daardoor in dat jaar anders verlopen. Omdat er sterke aanwijzingen waren voor een tweede vestigingslocatie is daar op 28 mei door twee personen in een verkennend bezoek naar gezocht. De kolonie werd in moerasbos gevonden en is op

Eén van de nesten gevonden tijdens een telling op 3 januari 2009 bij De Wieden. Deze telling leverde 75 purperreigernesten op in de hoogwaterzone. Dankzij het ijs kon deze kolonie voor het eerst worden geïnventariseerd.
Foto: Ronnie Veldkamp.

hetzelfde moment geteld. Tijdens het reguliere telbezoek op 16 juni is uitsluitend het rietland geteld en is de boskolonie niet nogmaals bezocht om verstoring te voorkomen. Bij betreding hebben purperreigerjongen namelijk de neiging zich van de nesten te storten en zich te verbergen in de vegetatie. Het is voor jongen makkelijker om terug te keren in lage rietnesten dan in struiknesten. Op 28 mei werden 57 nesten gevonden in het moerasbos of struweel van voormalige grienden op gemiddeld 2 m. Het kan zijn dat door de lage waterstand in het voorjaar veel Purperreigers de overstap naar struweel hebben gemaakt (J. van der Winden). Er zijn geen aanwijzingen dat verstoring door mensen of door Vos een rol heeft gespeeld (N. Koppelaar). Uit andere kolonies is bekend dat Purperreigers sowieso ook graag broeden in takken die boven water hangen. Op 16 juni zijn de rietlandpercelen bezocht, hetgeen 86 nesten opleverde. In totaal 143 nesten, dus beduidend minder dan in 2007 het geval was. Het is bekend dat er in een kolonie nog nesten bij kunnen komen in juni. Heeft dit ook plaatsgevonden in het struweelgedeelte van de kolonie? Dat is niet te zeggen. Het kan, maar het kan ook zijn dat de latere vogels tot broeden zijn gekomen in het rietland en dan zijn ze geteld. Een exact totaal is dus niet te geven. Het is gesteld op 160-170 paar. Voor 2009 is het aan te bevelen zowel het rietland als het moerasbos rond 10 juni te tellen. Rond die datum werd vele jaren de grote kolonie bij Noorden geteld en dat leverde nauwkeurige gegevens op, terwijl de verstoring van jongen minimaal was.

Kinderdijk

Op 2 juni 2007 begonnen we (C. Aantjes, A. Andeweg, A. Bergeijk, P. Bieren, J. Bieren, H. van der Kooij & A. Stip) weer met het zwaarste stuk van de Hoge Boezem van de Overwaard: achterin. Hier werden slechts vier nesten gevonden in onoverzichtelijk waterriet. De telling meer naar voren in de hoofdvestiging leverde 79 nesten van de Purperreiger, één nest van een Blauwe Reiger, twee nesten Bruine Kiekendief en één nest van een Waterral op. Deze vestiging ligt in een groot rietperceel met afwisselend stukken waterriet en droog riet. Beide vegetatietypen bevatten nesten. Verrassend was dat er ook Purperreigers tot broeden waren gekomen in de Vlieren in het centrum van het perceel. Zeker elf nesten werden genoteerd met globaal een hoogte van ongeveer één meter. Aan het eind van de ochtend staken we met een boot over naar de Boezem van Nieuw-Lekkerland. Hier werden nog maar liefst 32 nesten gevonden. De plek herbergde Purperreigers die duidelijk gemiddeld later waren gaan broeden, want 65% van de nesten hier bevatte alleen eieren. Een duidelijk voorbeeld van synchroon broeden.

De 83 nesten in de Boezem van de Overwaard en de 32 nesten in de Boezem van Nieuw-Lekkerland

Purperreignest van riet op een fraai hangend tapijt van klimplanten in een vlierstruweel bij Kinderdijk in 2008. Foto: H. van der Kooij.

Purperreigernest in vlierstruiken tijdens een inventarisatieronde in de kolonie bij Kinderdijk In 2007. Foto: J. Bieren

leveren een totaal op van 115 nesten. Dat is een record! Veel meer zullen het er in werkelijkheid niet geweest zijn. De telling was uitstekend verlopen en de meeste nesten lagen voorin. Juist daar waar het riet veelal wat lager en de vegetatie dus overzichtelijker was.

De telling in 2008 verliep weer geheel anders. Kinderdijk blijft verrassen. Nu moesten we (hetzelfde zevental als in 2007) op 6 juni naast het nodige waterriet ook nog braamstruwelen en weelderige Kamperfoelie doorworstelen. Om een idee van tijd te geven: we begonnen om half acht en zijn gestopt om twaalf uur. Drie percelen werden bezocht. Als eerste een perceel waar we nooit eerder doorheen gelopen waren, maar waar in 2008 wel dalende Purperreigers waren gezien. Het bleek rijk te zijn aan braamtapijten, hangende kamperfoelievelden, wat vlieren en het nodige (water)riet. Er werden 37 nesten genoteerd, waarvan minimaal zestien op Braam. In het waterriet achterin werden 23 nesten gevonden. In de hoofdvestiging met de Vlieren vonden we nog 53 nesten van Purperreigers, verder één nest van een Blauwe Reiger en één nest

van een Bruine Kiekendief. De Boezem van Nieuw-Lekkerland is niet bezocht. Er waren geen broedindicaties. Hier zijn waarschijnlijk geen Purperreigers tot broeden gekomen daar in de winter van 2007-'08 veel riet was gemaaid. Het totaal aantal nesten bij Kinderdijk in 2008 was 113. Zeker 30% van die nesten lag op Braam, Kamperfoelie of Vlier. Het is nog van belang om mee te delen dat op de braamstruweelakker ook een oud nest werd gevonden. We waren hier in 2007 niet geweest! Dit betekent dat het getal 115 van 2007 bijgesteld moet worden naar 116 en toch als minimum moet worden beschouwd.

Arkel/Lingedijk

Op 2 juni 2007 is voorafgaand aan de telling van Kinderdijk de kolonie langs de Lingedijk bezocht. De inventarisatie verliep uitstekend: een record van 29 nesten werd genoteerd. Het is ook wat de productie betreft een fraaie kolonie: de jaarlijkse gegevens – ook die van 2007 – maken aannemelijk dat het broedsucces van deze kolonie relatief hoog is. De telling op 9 juni 2008 verliep minder goed. De telling was gezien de nestinhoud wat aan de late kant en doordat ik in mei geen voorinventarisatie had uitgevoerd waren ook de nestplekken minder goed bekend. Er werden vijfentwintig nesten gevonden.

Een mij onbekende kleine vestiging onder Leerdam langs de Linge herbergde in 2009 vier nesten. Deze vestiging komt hier al een paar jaar voor (J. van der Winden).

Eiland van Dordrecht

In 2007 werden in de Sliedrechtsche Biesbosch elf nesten gevonden (C. Boer en M. van Houweling). Het was mij op 9 juni 2008 een vreugde dat ik – dankzij een geleend laarzenpak – C. Boer en M. van Houweling kon en mocht vergezellen op hun inventarisatietocht. Met zijn drieën hebben we de purperreigerkolonie geteld bij laag water. De wilgenvegetatie waarin de Purperreigers nestelen staat namelijk in water dat recent weer onderhevig is aan eb en vloed. De slibrijke ondergrond maakt betreding zonder lieslaarzen onmogelijk. De broedplek is ecologisch gezien heerlijk vosvijandig!

De jonge kolonie telde minimaal veertien nesten – met uitstekende nestinhoud – en is waarschijnlijk, gezien het aantal nesten in 2007 en 2006, al in evenwicht.

Het vermelden waard is nog de vliegrichting van de waargenomen aan- en afvliegende Purperreigers: noord (noordwest tot noordnoordwest). Ze vlogen over de Merwede heen en foerageerden dus in de Alblasserwaard.

Discussie

De discussie beperkt zich dit keer tot een bepaling van het totale aantal broedparen in Nederland.

Het is redelijk dat het resultaat van de telling van de hoogwaterzone in januari 2009 gevolgen heeft voor de totaalschattingen van de afgelopen jaren. Er is voor gekozen om het werkelijke aantal nesten in de Kop van Overijssel (De Wieden, Weerribben en ook Zwarte Meer) van 2005 tot en met 2007 te benaderen door middel van indicering. Hiermee wil niets afgedaan worden aan het verrichte veldwerk. Iedere teller van purperreigerkolonies weet echter dat het tellen van af- en aanvliegende vogels hooguit een minimumschatting van de kolonie oplevert. In voorgaande verslagen die in *het Vogeljaar* zijn verschenen zijn hiervan een voorbeelden te vinden.

Van de provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland beschikten we wel over 'harde' getallen voor de jaren van 2005 tot en met 2008. Deze aantallen zijn opgeteld. De totalen zijn 494, 556, 590 en 563. Als we het jaar 2008, het jaar waarvan het aantal nesten van de hoogwaterzone vrij nauwkeurig bekend is, op 1 stellen dan zijn de indices voor 2005 tot en met 2008 respectievelijk 0,88, 0,99, 1,05 en 1. Hiermee kunnen we een

Purperreiger.

Foto: Bas de Bruijn.

schatting maken van het totaal aantal broedparen in de Kop van Overijssel voor genoemde jaren. In 2008 zijn minimaal 107 paren (Tabel 1) in de Kop van Overijssel tot broeden gekomen. Het aantal broedparen voor de jaren 2005-'07 komt dan uit op respectievelijk 94, 106, en 112. Deze cijfers betekenen dat er de laatste jaren ongeveer honderd paren gebroed hebben in De Wieden waarvan de meesten in de hoogwaterzone. Gezien de vele af- en aanvliegende vogels in 2005 (zie vorig verslag) is dit een reële optie.

De totalen voor geheel Nederland komen met genoemde schattingen op respectievelijk 606, 681, 720 en 693. In Tabel 1 zijn ze afgerond op tientallen: 610, 680, 720 en 690. Prachtige aantallen, waarvan in 2008 minimaal 89 nesten, dit is 13%, in vrij recente natuurontwikkelingsgebieden (hoogwaterzone en Slie-drechtsche Biesbosch) lagen. Het is vanuit risicospreiding van de soort wenselijk dat er nog enkele van dergelijke gebieden worden aangelegd, bijvoorbeeld bij Nieuwkoop. Zulke drassige gebieden leggen namelijk de Purperreiger geen windeieren.

Dankwoord

Eenieder die heeft meegewerkt aan het inventariseren van de Purperreiger, wordt hierbij hartelijk dankgezegd. Aanvullingen zijn welkom.

■ Ir. H. van der Kooij, Groenendaal 8, 4041 XX Kesteren, (0488) 48 22 34.

LITERATUUR:

Veldkamp, R. (2009): Verslagje telling nesten in de hoogwaterzone-noord in De Wieden. 2 pagina's. Januari 2009. Bureau Veldkamp, Steenwijk.